

TRANSITIEVISIE WARMTE 1.0. GEMEENTE 'S-HERTOGENBOSCH

Het voorstel voor de TVW heeft géén enkele urgentie!

Realiseer een slagvaardige aanpak gericht op een aardgasvrij 's-Hertogenbosch in 2040!

Deze voorstellen voor een slagvaardige Transitievisie Warmte 1.0. van de gemeente 's-Hertogenbosch zijn afkomstig van actieve bewoners uit de vijf 'proefbuurten aardgasvrij' Hintham, Sparrenburg, Zuid, De Buitenpepers en 't Zand. Deze voorstellen zijn gericht aan de gemeenteraad die op 7 december het Collegevoorstel voor de Transitievisie Warmte bespreekt.

Voorstellen vanuit de vijf proefbuurten

Voorstellen vanuit het College B&W

Wat staat er in het Collegevoorstel Transitievisie Warmte 1.0? (samengevat)

- 'De TVW kiest voor een opgavegerichte en een gebiedsgerichte aanpak. Na een uitgebreide analyse zijn er acht onderzoeksgebieden gekozen: de PAW-buurt 't Zand en nog zeven andere onderzoeksgebieden' (pagina 3).
- 'Zonder extra middelen zijn er geen extra onderzoeksbuurten mogelijk' (pagina 3).
- "'s-Hertogenbosch moet klimaatneutraal zijn in 2050. De transitievisie warmte is een eerste analyse van de opgave waar onze samenleving mee te maken krijgt' (pagina 4).
- 'Opschaling is nodig boven op de huidige keuze voor acht onderzoeksgebieden om in 2030 20% van alle woningen aardgasvrij te maken, zoals het Rijk wil' (pagina 12).
- 'De gemeente gaat bewoners 'betrekken' bij de energietransitie. Inmiddels zijn er in de vijf proefbuurten goede ervaringen opgedaan met bewonersparticipatie' (pagina 15).
- 'De aanpak is gericht op woningbezitters, op huurders (via de woningbouwcorporaties) en op gemeentelijk vastgoed' (pagina 7).
- 'De gemeente wil de betrokkenheid van bewoners bij de energietransitie verder uitbreiden.' (pagina 15).

Waarom is er een urgente Transitievisie Warmte nodig gericht op een aardgasvrije stad in 2040? En níét pás in 2050?

- In het Nederlandse Klimaatakkoord (2019), dat is gebaseerd op het Klimaatakkoord van Parijs (2015), staat: ons land realiseert een grootschalige reductie van de CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990: 49% in 2030 en 95% in 2050.
- De Europese 'Green Deal' (2020) stelt als doel de CO₂-uitstoot in Europa in 2030 met minimaal 55 procent te verlagen en van Europa een klimaatneutraal (netto geen CO₂-uitstoot) continent te maken in 2050.
- Het alarmerende rapport van Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) maakt duidelijk maakt dat de wereld niet kan wachten met maatregelen tot 2050.
- Tijdens de klimaatconferentie in Glasgow is opnieuw duidelijk geworden dat de komende tien jaar cruciaal zijn om te voorkomen dat de aarde nog meer opwarmt dan 1,5 graad Celsius.
- Het voorstel voor de TVW doet op geen enkele manier recht aan de dramatische urgentie van de huidige klimaatcrisis. Het feit dat nog steeds 2050 geldt als het uiteindelijk perspectief van de energietransitie is achterhaald als we kijken naar de klimaatproblemen die op ons afkomen.
- **Een urgente en slagvaardige Transitie Visie Warmte moet daarom gericht zijn op een aardgasvrije stad in 2040. En níét pas in 2050!**
- De TVW die nu voor ons ligt gaat echter uit van de foute vraag: hoeveel geld is er en wat kunnen wat kunnen daarmee doen?
- In plaats daarvan is nodig: een scherpe visie, méér ambitie, duidelijke doelstellingen en een concrete, doelgerichte aanpak samen met bewoners, bedrijven en organisaties in onze stad.

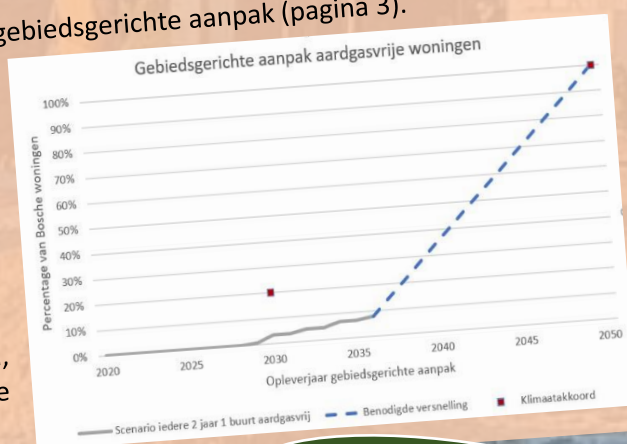
EEN TRANSITIEVISIE WARMTE MET HELDERE DOELEN

Er is een TVW nodig met concrete doelstellingen!

Voorstellen vanuit
het College B&W

Welke doelen voor de energietransitie staan er in de Transitievisie Warmte 1.0.? (samengevat)

- De TVW gaat uit van een opgavegerichte aanpak en een gebiedsgerichte aanpak (pagina 3).
- 'Om in 2050 aardgasvrij te zijn, is opschalen op korte termijn noodzakelijk' en 'om in 2050 van het aardgas af te zijn, heeft het Rijk aangegeven 20% van de gebouwen in 2030 van het aardgas af te willen hebben' (pagina 12).
- Het College voorziet een scenario van 'iedere twee jaar één buurt aardgasvrij'. Na 2035 kan er 'opschaling plaatsvinden' (zie de grafiek hiernaast, pagina 12).
- 'De opgavegerichte aanpak laat zich lastig doorrekenen, omdat de Rijksdoelstelling gaat over aantal aardgasvrije woningen en niet aardgasbesparing' (pagina 12.).

Voorstellen vanuit
de vijf proefbuurten

Welke doelen zijn noodzakelijk?

- De aanpak gericht op een opgavegerichte en een gebiedsgerichte aanpak is op zichzelf prima. Maar wat er in die twee 'sporen' gaat gebeuren is in deze TVW niet in concrete doelstellingen uitgewerkt.
- Maak om te beginnen duidelijk voor de gehele stad welke buurten in aanmerking komen voor een gebiedsgerichte aanpak. In onze stad lijkt voor 24 buurten een collectieve warmtevoorziening de beste oplossing *.
- Vier buurten zijn al een eind op weg als gemeentelijke proefbuurt. In de TVW wordt alleen PAW-Buurt 't Zand als 'startbuurt' aangemerkt (omdat daarvoor reeds een Rijkssubsidie beschikbaar is); de andere huidige vier proefbuurten worden in 2022 vooralsnog een 'onderzoeksbuurt'.

In plaats daarvan: stel in de Transitievisie Warmte concrete en heldere doelen!

- Maak van de huidige vier 'proefbuurten aardgasvrij' (De Buitenpepers, Hintham, Sparrenburg en Zuid) een 'startbuurt'. Stel hiervoor voldoende menskracht en geld beschikbaar. En ontwerp samen met de (actieve) bewoners en andere stakeholders voor iedere buurt een onderzoeks- en uitvoeringsplan, dat in 2022 klaar is.
- Geef deze vier buurten daarna acht jaar de tijd om een uitvoeringsplan uit te voeren.
- Jaarlijks (vanaf 2023) komen er twee startbuurten bij.
- In tien jaar zijn alle 24 buurten die in aanmerking komen voor een gebiedsgerichte aanpak gestart of klaar.
- In 2040 zijn alle 24 buurten waar een gebiedsgerichte benadering van de warmtevoorziening mogelijk, volledig aardgasvrij.
- Voor de 83 andere buurten wacht een opgavegerichte doelstelling en aanpak. Stel voor de circa 50.000 woningen in deze 83 buurten concrete doelen op, bijvoorbeeld...
 - in 2025 voldoet 10% van deze woningen aan de nieuwe (landelijke) standaard normen van woningisolatie.
 - In 2030 voldoet 50% aan die standaard normen en 30% beschikt over een (hybride) warmtepomp.
 - In 2035 voldoet 80% aan die standaard en heeft 50% een warmtepomp.
 - In 2040 voldoet 100% aan die standaard én heeft 100% een warmtepomp.

* Onderzoek van adviesbureau Over Morgen, voorjaar 2021.

RANDVOORWAARDEN: WAT IS ER NODIG VOOR DE TVW?

De afdeling Energie telt nu slechts vijf beleidsambtenaren...

Start een aparte afdeling Energietransitie!

Voorstellen vanuit
het College B&W

Welke randvoorwaarden worden in de Transitievisie Warmte 1.0. genoemd? (samengevat)

- 'Zonder een regisserende rol van de gemeente komt er voor veel buurten geen collectieve oplossing voor aardgas. Het opstellen van buurtuitvoeringsplannen omvat de brede voorbereiding op de aanpak van een buurt. Dat vraagt veel afstemming, communicatie en participatie met bewoners en andere betrokkenen. Marktpartijen kunnen en zullen dit over het algemeen niet oppakken.' (pagina 13).
- 'In de huidige begroting zijn de beschikbare middelen niet toereikend om meerdere uitvoeringsplannen parallel op te starten. Zodoende ligt er een financieringsvraag vanuit de VNG bij het Rijk.' (pagina 13).
- Er zijn extra fte's nodig voor de opgavegerichte en een gebiedsgerichte aanpak (pagina 13) en extra 'substantiële materiele kosten. Deze zijn door het Raad voor het Openbaar Bestuur gespecificeerd voor niet enkel de buurtuitvoeringsplannen, maar voor het volledig klimaatakkoord. Zonder deze middelen blijven we als gemeente grotendeels afhankelijk van wat anderen oppakken en in welk tempo dat gebeurt. Deze kosten worden ingeschat op circa € 260.000 tot € 360.000 (per onderzoeksbuurt). Dit is exclusief het verduurzamen van het eigen vastgoed.' (pagina 14).
- In de TVW staan géén concrete voorstellen voor de aanpak van de energiearmoede van 6,6% van de bewoners in onze stad.

Voorstellen vanuit
de vijf proefbuurten

Wat is er noodzakelijk om de energietransitie in onze stad te realiseren?

- De afdeling Energie van de gemeente 's-Hertogenbosch is een kleine afdeling van slechts vijf beleidsmedewerkers, onderdeel van de afdeling Economie en Energie. In totaal werken 1.475 mensen bij de gemeente. De omvang en het budget van de afdeling Energie zijn veel te beperkt om de noodzakelijke energietransitie te realiseren. Er moeten geld en mensen bij!
- De TVW gaat veel vergen van de gemeentelijke organisatie. Met de bestaande menskracht, middelen en huidige werkwijze van de gemeente zijn aangescherpte ambities en doelen niet te halen. Pas daarom de organisatie aan. Richt een nieuwe afdeling Energietransitie op en breng die onder bij de sector Stadsontwikkeling. Zorg voor voldoende gekwalificeerde medewerkers voor deze afdeling.
- Maak in de gemeentebegroting voldoende middelen vrij voor een slagvaardige uitvoering van het beleid.
- Pas de begroting aan en verhoog het budget voor de energiestrategie. Vul dat budget aan met subsidies van de Provincie en het Rijk (die gaan er komen) en werf ook Europese gelden.
- Doe - met andere woorden - alles om de eigen ambities en doelen tot een succes te maken!

BEWONERSPARTICIPATIE? WAT IS DAT EIGENLIJK?

De energietransitie lukt alleen als de overheid écht gaat samenwerken met de bewoners in onze stad!

Voorstellen vanuit
het College B&W

Wat staat er in de Transitievisie Warmte 1.0 over bewonersparticipatie? (samengevat)

- 'De gemeente vindt het van belang om 'bewoners te betrekken' en 'te ondersteunen' (pagina 15).
- 'De betrokkenheid bij het vervolg van de warmtetransitie wordt verder uitgebreid. In lijn met de behoeften van de inwoners zal hiervoor een participatie- en communicatie- aanpak worden opgesteld.' (pagina 15). Wát de rol van de (actieve) bewoners is bij het ontwikkelen van die aanpak staat niet in de TVW.
- 'Het is belangrijk om zoveel mogelijk bewoners in een buurt te betrekken en draagvlak te krijgen voor de transitie. Belangrijk is dat lokale initiatieven ondersteuning krijgen om die bewonersparticipatie te realiseren' (pagina 15-16). Mee ééns, vinden de actieve bewoners. Maar wél in samenspraak met bewoners.
- 'Een volgende stap is om in co-creatie met de initiatiefnemers in kaart te brengen hoe de reis er voor de verschillende buurten uit ziet. Daarmee wordt duidelijker wat er op de verschillende vlakken nodig is en wie daarbij een rol kan spelen' (pagina 16). Doe dit sámen met bewoners, vinden de bewonersgroepen.
- 'Lokale initiatieven kunnen elkaar ondersteunen en van elkaar leren door uitwisselen van ideeën, ervaringen en kennis op velerlei gebied' (pagina 16). In de praktijk heeft de gemeente echter nu te weinig menskracht om dit te realiseren.

Voorstellen vanuit
de vijf proefbuurten

Hoe organiseren we een succesvolle bewonersparticipatie, waarbij bewoners actief kunnen meedoen en kunnen echt kunnen samenwerken met de gemeente?

- De energietransitie lukt alleen als overheden, bewoners en andere organisaties écht met elkaar gaan samenwerken. Deze complexe opgave staat niet toe dat één partij (de gemeente) haar wil en opvattingen doordrukt ten koste van die van andere betrokkenen. Dat de gemeente regie moet voeren is evident. Dat betekent voor de gemeente bij de uitvoering van de transitievisie warmte: andere betrokken partijen serieus nemen, laten meedenken, overleg voeren, een eigen rol gunnen en hen daarvoor de ruimte geven.
- 'Bewoners erbij betrekken', zoals de gemeente wil in de TVW, is dan écht onvoldoende. De gemeente zal moeten deelnemen in een proces van dialoog met actieve bewoners en vervolgens met alle buurtbewoners.
- De regisserende rol van de gemeente verloopt ook niet volgens een vast patroon, maar zal per afzonderlijke buurt verschillen, afhankelijk van de kracht van de bewonersgroepen en de afspraken die de gemeente met de bewoners maakt.
- De bewonersparticipatie kost ook geld. Het budget daarvoor wordt in de TVW niet genoemd. In verschillende proefbuurten zijn ervaringen opgedaan met een 'stratenblokaanpak' en 'straatambassadeurs'. Die aanpak kan in andere buurten kunnen voortgezet en uitgebreid. Dat vraagt om extra budget.
- Zo kan bijvoorbeeld ook aandacht worden besteed aan energiearmoede; energietransitie en buurtontwikkeling gaan dan hand in hand.
- Per buurt maakt de gemeente hierover afspraken met bewoners. Met passende communicatie en een passend budget, met een beheer door de bewonersgroepen zelf.